

njem vijeku in Povijest Bosne; izpolnitev mnogih načrtov pa je preprečila prerana smrt.

Rezultati njenega plodnega znanstvenega dela, ki so že postali sestavni del hrvaškega in s tem tudi celotnega jugoslovanskega zgodovinopisja, bodo ohranjali nanjo trajen spomin.

Ferdo Gestrin

DR. ANTON SVETINA

Že v navedbi pokojnikovih bivališč v mladih in zrelih letih se zrcali značilna mobilnost starejših slovenskih izobražencev, zlasti pravnikov, ki so praviloma opravili precejšen del svoje službene poti na podeželju, zato pa tudi pozneje ostali bolj povezani z različnimi inačicami vsakdanjega življenja, kot če bi bili vseskozi delovali v kakem centru. Oče, Anton Svetina star., fužinarjev sin iz Bele pri Železni Kapli, je kot učitelj doštudiral pravo in bil notar v Železni Kapli, na Vranskem, v Gornjem Gradu in od 1898 do smrti (1917) v Pliberku. Tako se je sin Anton mlajši rodil 12. julija 1891 na Vranskem, šolal pa se je v Gornjem Gradu in Pliberku. Srednjo šolo je obiskoval in končal v Mariboru, pravne študije pa opravil z diplomom na Dunaju (1910—1915). Med njegovimi učitelji so bili pravni zgodovinarji Hans Voltelini za nemško pravno zgodovino, Sigmund Adler za avstrijsko državno zgodovino in Ernst von Schwind za nemško zasebno pravo. Po diplomi je bil Svetina vpoklican v vojsko. Ob razpadu monarhije je stopil v upravno službo, ki ga je od 1918 naprej zaporedoma privedla v Črnomelj, predplebiscitni Velikovec, Mursko Soboto, Ptuj, Šmarje pri Jelšah, Laško, Celje in Ljubljano. Od 1939 do 1942 je bil okrajni glavar v Črnomlju, nato je delal do 1945 v Ljubljani pri upravi premoženja optantov v sestavi Pokrajinske uprave in do upokojitve leta 1946 kot pravni referent v različnih gospodarskih podjetjih. Kot upokojenec je honorarno delal v odvetniški pisarni in pri Zavodu za socialno zavarovanje; 1. septembra 1950 je nastopil delo pri Mestnem arhivu v Ljubljani, kjer je honorarno delal do 7. oktobra 1952, naker je še nekaj let sodeloval brez določenega delovnega časa. Hkrati in pozneje je neutrudno opravljal še druga dela, nazadnje, preden je začel omejevatii svoje široke aktivnosti, kot tajnik društva visokošolskih profesorjev. Umril je 17. maja 1987 v Ljubljani, star 96 let.

Usmeritvi pokojnega Antona Svetine v znanstveno delo je poleg podlage, ki mu jo je dajala pravniška izobrazba, botrovalo naključje: kot okrajni glavar v Beli Krajini je dobil v roke tri rokopisne knjige iz 18. stoletja: zapisnike metliškega mestnega sveta in zapisnike gorskih pravnih graščine Krupa. Takoj je spoznal pomen teh virov za pravno zgodovino. Posebno gorske pravde so tedaj po zaslugi Metoda Dolenca (ki je znal na svoje delo na področju pravne zgodovine pritegniti pozornost širokega kroga bralcev) veljale za nekako utelešenje slovenskega prava in zato posebno obetajoč predmet znanstvene obdelave. Tako se je Svetina odločil, da na podlagi najdenih virov napiše disertacijo. Metod Dolenc, ki mu je bil na fakulteti glavni predmet kazensko pravo, je malo pred Svetinovo odločitvijo umrl. Edini nosilec predmeta pravne zgodovine v ožjem pomenu besede (t. j. brez romanistike in kanonistike) pa je bil Janko Polec. Polec je bil Svetini dober mentor, tematika pa ga najbrž ni pretirano ogrela in svetoval je Svetini, naj doktorat rajši doseže s tem, da opravi edini še manjkajoči, pravnozgodovinski rigoroz, saj je dva že opravil na Dunaju. Za Svetinovo vztrajnost je značilno, da je res opravil rigoroz in dosegel doktorat (1943), da pa je kljub temu tudi dokončal delo na belokranjskih virih in rezultate objavil kot samostojno knjigo v samozaložbi. Tako je, star čez petdeset let, stopil v znanstveno delo na področju pravne zgodovine, stroke, ki se ji pri Slovencih ni bilo nikdar treba bati prevelikega navala raziskovalcev.

»Metlika« je solidno delo: avtor dobro bere in razume vire, snov pametno razporeja in — morda tudi pod Polčevim vplivom — ne zapada Dolenčevemu nagnjenju k retoriki in večkrat varljivji, na intuiciji temelječi improvizaciji. Tudi pozneje je Svetina hodil bolj po Polčevih kot po Dolenčevih stopinjah: držal se je virov, ni iskal sinteze, bil je zadržan pri iskanju problemov in jih ni reševal s kombiniranjem podatkov.

Da »Metlika« ni ostala sama, je med drugim zasluga Jožeta Šorna, ki je kot pravkar diplomiran zgodovinar po smrti mestnega arhivarja Vladislava Fabjančiča do svojega odhoda k vojakom nekaj mesecev v letu 1950 vodil Mestni arhiv. S podporo načelnika oddelka za kulturo Zvoneta Miklaviča je začel širokopotezno snovati Institut za zgodovino Ljubljane, ki naj bi se organiziral v Mestnem arhivu, a potem osamosvojil. K institutu v ustanavljanju je bil med drugimi pritegnjen tudi Anton Svetina. Ta se je lotil izpisovanja podatkov iz zapisnikov ljubljanskega mestnega

sveta, v katerih je od 1521 naprej nakopičenega veliko gradiva. Iz teh podatkov je objavil vrsto detajlnih informacij o gradivu za razne panoge zgodovine, sestavil pa tudi obsežen pregled podatkov za ustavo in upravo mesta Ljubljane od začetka 16. do srede 18. stoletja, ki še ni v celoti objavljen. Objavili pa smo nekaj let pozneje v seriji publikacij Mestnega arhiva njegovo obsežno in najbolj dozorelo študijo, nastalo na podlagi zapisnikov, ki obravnava sprejem v meščanstvo in pravni položaj ljubljanskih meščanov od 16. do 18. stoletja. Gre po mojem mnenju za najboljše Svetinovo delo in za enega izmed tehtnih prispevkov k slovenski pravni zgodovini.

Ustanovljajno navdušenje iz leta 1950 se je kmalu poleglo, ustanovitev Instituta za zgodovino Ljubljane ni dobila potrebne podpore in predvsem ne denarja, Mestni arhiv se je moral posvetiti reševanju ogroženih arhivskih fondov. Mislim, da smo v tem položaju znotraj arhiva dosegli primerno ravnotežje med znanstvenim in arhivskim strokovnim delom, pri tem pa je Svetina še nekaj let koristno sodeloval tako pri raziskavah kot pri sestavi arhivskih pripomočkov (imenski indeksi k rokopisnim knjigam 16. stoletja), kolikor so pač dopuščali spreminjajoči se predpisi o honorarnem delu.

Zgodovina Ljubljane ga je pripeljala do tega, da je zanimanju za pravno zgodovino pridružil še svoje veselje do lova, in tako je nastala serija krajših člankov o lovu in ribolovu. Za pomembne članke o zgodovini lovstva na Slovenskem je 18. novembra 1974 prejel Plaketo revije Lovec II. stopnje.

Anton Svetina se je vedno čutil Korošca. Kot koroški rojak je bil v času svojega službovanja v Velikovcu 1919/20 član Narodnega sveta za Koroško, pozneje pa je bil dolga leta član upravnega odbora Kluba koroških Slovencev v Ljubljani. Že kmalu po osvoboditvi je, kot se spominja njegova družina, v dogovoru s Prežihovim Vorancem prevedel nekaj njegovih del v nemščino. Prevodi naj bi izšli v Vzhodnem Berlinu, vendar je načrt zaradi situacije, nastale po resoluciji Informbiroja, propadel. Pač pa je v dunajski reviji *Stimme der Frau* 1959—61 izšlo nekaj teh prevodov in Založba Drava v Celovcu je 1983 objavila prevod Požganice (*Die Brandalm*), ki ga je po Svetinovem rokopisu za tisk priredil Peter Wieser. Koroška zavest se je odražala tudi v Svetinovem znanstvenem zanimanju, zraslim iz ugotovitve, da je v Škofijskem in Kapiteljskem arhivu v Ljubljani veliko krajevno pomembnega gradiva tudi za Štajersko in Koroško. Tako je objavljal prispevke h krajevni zgodovini v raznih periodičnih publikacijah, pri čemer je posebno rad obravnaval prav koroške kraje. Njegovo zagnano delo mu je prineslo priznanje zlasti s tem, da je 6. aprila 1984 postal častni član Kluba koroških Slovencev.

V več kot štiridesetih letih, ki jih je preživel kot upokojenec, je ustvaril lepo vrsto del in dejaven je ostal do visoke starosti. Da jo je dosegel in pri tem izjemno dolgo ohranil ustvarjalnega duha, je gotovo v zvezi z njegovim občudovanjem vredno agilnostjo, ob čemer pa ne gre podcenjevati njegovega urejenega družinskega življenja.

Pravnozgodovinsko znanost, ob njej pa vrsto sorodnih strok je Svetina opozoril na obilo dotlej neznanih virov in iz njih izluščil številna nova spoznanja, ki so sicer večidel lokalnega značaja, a po svoji uporabnosti več kot lokalnega pomena. Brez zanesenjaštv in pre nagljenih sklepov je Svetina vedno ostajal na realnih tleh. Pri tem je prišlo do veljave dobro znanje nemščine in starejših pisav.

Do znanstvene dejavnosti ga ni obvezovala nikaka glavna službena ali poklicna dolžnost, prav tako pa ne želja po (za taka dela vedno preskromnem) honorarju, temveč sta ga gnala zanimanje in veselje do dela. Poudarek na teh nagibih je morda najlepše priznanje, ki mu ga moremo izreči.

Samostojna publikacija

Metlika, dve razpravi iz pravne zgodovine mesta in okolice, Ljubljana 1944, 151 strani.

Razprave in članki

- Življenje proletariata v Ljubljani leta 1639, v: *Tovariš* 7 (1951), št. 14, str. 222.
 Protestantizem v Ljubljani, v: *Drugi Trubarjev zbornik*, Ljubljana 1952, str. 161—174.
 Prispevki k starejši zgodovini odvetništva v Ljubljani, v: *Pravnik* 9 (1954), str. 214—224.
 Iz pliberške kronike, v: *Koledar Slovenske Koroške* 1954, str. 73—78 (o očetu kot prvem slovenskem notarju v Pliberku in avtobiografsko).
 Lov in ribolov v Ljubljani in okolici od 16. do 18. stoletja, v: *Lovec* 38 (1955/56), str. 171—175.
 Ljubljanski mestni piskači in ljubljanski mestni godbeniki, Slovenska glasbena re-

- vija 3 (1955), št. 3—4, str. 28—29; 4 (1956) Glasbeno-knj. del, št. 1, str. 3—5.
 Prispevki k zgodovini ljubljanske strelske družine, v: Strelec 3 (1956), št. 1, str. 28—30.
 Predpisi o lovu in ribolovu na Štajerskem v XVII. stoletju, v: Lovec 39 (1956/57), str. 234—238.
 Lovski red za Štajersko iz 1695. leta, v: Lovec 39 (1956/57), str. 298—301.
 K snovi za roman Požganica, v: Jezik in slovstvo 2 (1956—57), str. 185—189.
 Predpisi o lovu v XVIII. stoletju, v: Lovec 39 (1956/57), str. 359—363.
 Pravice in dolžnosti ljubljanskega deželskega sodnika, v: Kronika 5 (1957), str. 45—47.
 Triglav — simbol starih kranjskih grbov, v: Planinski vestnik 13 (1957), str. 436—440.
 Kranjska zakupna lovišča v sredini XVIII. stoletja, v: Lovec 40 (1957/58), str. 119—123, 156—159.
 Lov na Cerkniskem jezeru okoli leta 1700, v: Lovec 40 (1957/58), str. 300—304, 332—336.
 Odlomki iz pravne zgodovine mesta Ljubljane od XVI. do XVIII. stoletja, v: Kronika 12 (1964), str. 205—208.
 Razvoj lovske pravice na Slovenskem Štajerskem, v: Lovec 47 (1964/65), str. 108—110.
 Lov in ribolov v Mežiški dolini ob koncu XVI. stoletja, v: Lovec 48 (1965/66), str. 110—113.
 Pogoji za sprejem v meščanstvo in pravni položaj ljubljanskih meščanov od 16. do 18. stoletja, v: Publikacije Mestnega arhiva ljubljanskega, Razprave zv. 2: Iz starejše gospodarske in družbene zgodovine Ljubljane, Ljubljana 1971, str. 155—208.
 Katera gora na Koroškem je Mons Junensis, v: Kronika 21 (1973), str. 153—154.
 Katera gora na Koroškem je Mons Junensis, v: Koroški koledar 1974, str. 113—114.
 Odlomek iz zgodovine Gornjega Grada, v: Kronika 22 (1974), str. 86—91.
 Prispevki k zgodovini Pliberka in okolice, v: ZČ 28 (1974), str. 223—268.
 Prispevki k zgodovini Šmihela pri Pliberku, v: ZČ 29 (1975), str. 277—297.
 Iz zgodovine Pliberka in okolice, v: Slovenski vestnik 30 (1975), št. 45—50; 31 (1976), št. 1, 6, 7, 16.
 Nekaj mojih lovskih spominov, v: Lovec 58 (1975—76), str. 206—209.
 Iz zgodovine lova pod Triglavom, v: Lovec 58 (1975—76), str. 332—336, 364—368.
 Prispevki k zgodovini Črne in Vogrč na Koroškem, v: ZČ 30 (1976), str. 299—318.
 Prispevki k zgodovini Šmihela pri Pliberku, v: Slovenski vestnik 32 (1977), št. 2—15.
 Prispevki k zgodovini Vogrč, v: Slovenski vestnik 32 (1977), št. 16—21.
 Prispevki k zgodovini Črne na Koroškem, v: Slovenski vestnik 32 (1977), št. 22—29.
 Prispevki k zgodovini Beljaka in okolice, v: Slovenski vestnik 32 (1977), št. 47—52; 33 (1978), št. 1—12.
 Prispevki k zgodovini Šentruperta pri Beljaku, v: ZČ 32 (1978), str. 413—428.
 Prispevki k zgodovini Šentruperta pri Beljaku, v: Slovenski vestnik 35 (1980), št. 1—10.
 Prispevki k zgodovini Skočidola, v: ZČ 34 (1980), str. 101—117.
 Prispevki k zgodovini Lipe nad Vrbo, v: ZČ 34 (1980), str. 313—325.
 Prispevki k zgodovini Skočidola, v: Slovenski vestnik 35 (1980), št. 45—51; 36 (1981), št. 1—2.
 Prispevki k zgodovini Lipe nad Vrbo, v: Slovenski vestnik 36 (1981), št. 49—52; (1982), št. 1—3.
 Nekaj spominov na koroški plebiščit, v: Koroški koledar 1981, str. 105—115 (avtobiografsko).
 Umazane plebiscitne kupčije. Živa priča koroške tragedije /zapisal/ France Stele, v: Dnevnik (30/1981), št. 284 (s sliko).
 Prispevek k zgodovini Št. Štefana v Ziljski dolini, v: Slovenski vestnik 37 (1982), št. 40.
 Prispevek k zgodovini Št. Štefana v Ziljski dolini, v: Kronika 30 (1982), str. 23—24.
 Prispevki k zgodovini Dvora nad Vrbo, v: ZČ 36 (1982), str. 103—123.
 Prispevki k zgodovini Dvora nad Vrbo, v: Slovenski vestnik 38 (1983), št. 18—30.
 Prebivalci Kranja v letu 1754, v: ZČ 37 (1983), str. 273—284.

Clanki v Slovenskem biografskem leksikonu (vsi s. v.): Svetina, Anton, star.; Škarja, Ivan; Štuhec, Anton; Štuhec, Ivan; Šubelj, Ivo; Šorli, Ivan; Volkar, Andrej; Vodopivec, Fran; Travner, Martin; Trenz, Franc Jožef; Volčič, Edvard; Vončina, Ivan; Tomšič, Stanko (soavtor F. Vatovec); Unger, Viljem; Ullepitsch, Karel; Wenger, Karl.

Krajše biografske beležke o Alojzu Potočniku (Slovenski Poročevalec 15/1954, št. 91 z dne 18. 4.), Stanetu Sotošku (Gozdar. vestnik 15/1957, str. 88—89) in Gregorju Čremošniku (ZČ 34/1980, str. 351—352).

Sergij Vilfan